

POCZĄTKI PAŃSTWA CZESKIEGO - LEGENDY I FAKTY

Najstarsza Kronika Czechów (po łacinie *Chronica Boemorum*) jest dziełem praskiego kownika Kosmasa, który napisał ją w latach 1110 do 1125, czyli mniej więcej w tym samym czasie gdy polską kronikę spisywał Gall Anonim. Kronikę tworzą trzy ukończone księgi i jedna niedokończona. Kronika obejmuje dzieje Czechów od czasów legendarnych do roku 1125. Kosmas napisał swą kronikę po łacinie, wykorzystując podania i legendy ludowe, dostępne mu księgi historyczne oraz opisując fakty, jakie miały miejsce za jego życia.

Według Kosmasa protoplastą Czechów był **Bohemus**, czyli po prostu **Czech** - znany nam z legendy o Lechu, Czechu i Rusie. Nie jest znany jego rodowód ani pochodzenie. Według polskiej Kroniki wielkopolskiej (z końca XIII wieku) Czech był młodszym bratem Lecha i Rusa, którzy przybyli z Panonii. Bohemus, czyli Czech, miał wkroczyć ze swoim ludem do niezamieszkanego wówczas kraju nazwanego wkrótce jego imieniem, gdzie się osiedlił. Według Kosmasa Czech założył pierwszy gród na górze Říp, gdzie ustanowił także kult przyniesionych ze sobą bóstw.

Następcą Bohemusa miał być **Krok**, który według *Roczników z Hradiště-Opatovice* był jego synem. Z kolei według XIV-wiecznej Kroniki Dalimila Bohemus przybył do Czech wraz z drużyną i sześcioma braćmi z Karyntii, skąd został wygnany za zabójstwo.

XVI-wieczny kronikarz Václav Hájek podaje datę zasiedlenia Czech przez Bohemusa i jego ludzi na rok 644, zaś datę jego śmierci na rok 661.

Według Kosmasa następcą Czecha (Bohemusa) był na pewno Krok (Crocco). Według kronikarza Krok był doskonałym władcą. Wybudował gród koło Zbečna (w kraju środkowoczeskim), nazwany od jego imienia Krakov.

Krok miał trzy córki. Były to kolejno: Kazi, która uchodzi w tradycji za doskonałą lekarkę, która umiała leczyć ziołami różnorakie choroby, Tetka – według kronikarza Kosmasa z Pragi wprowadziła w kraju wszelakie zabobony, przesady i pogańskie ceremonie oraz najmłodsza Libuša.

Libuša – była najmłodszą, ale najmądrzejszą z sióstr. Była to wyjątkowa kobieta, która na wszystko miała mądrą odpowiedź. To ona po śmierci Kroka została jego następczynią.

Żyjący w XVI wieku czeski kronikarz Václav Hájek z Libočan wyliczył datę śmierci Kroka na 709 rok. Podawał też rok 683 jako datę przeniesienia siedziby książęcej na Wyszehrad.

Czeskie relacje o Kroku wykazują wielkie podobieństwa z przekazami o Kraku. Wygląda na to, że Jan Długosz utożsamiał czeskiego Kroka z polskim Krakiem.

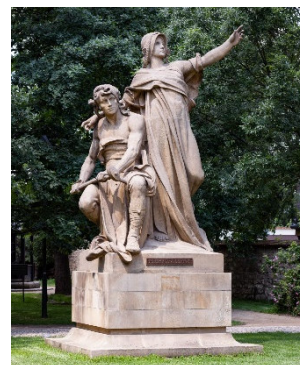
Po śmierci Kroka na władczynię obrano jego najmłodszą córkę Libuszę (*Libuše*), gdyż według Kosmasa była najroztropniejszą spośród trzech sióstr i posiadała dar wieszczcy. Założyła gród Libušin.

Kosmas opisał Libuszę jako wspaniałą władczynię, prawą, przezorną i dobrą dla poddanych. Szczęśliwe rządy Libuszy trwały do czasu gdy między dwoma możnymi doszło do sporu o granice posiadłości. Po rozsądzeniu sprawy na korzyść jednego z nich, drugi ostro zaprotestował przeciwko rządowi kobiety. Urażona Libusza wskazała wtedy swoim poddanym wieś Stadice nad rzeką Bíliną, gdzie mieli znaleźć męża dla niej i władcę dla siebie.

Wysłańcy odnaleźli tam **Przemysła Oracza**, który poślubił Libuszę i rządził wraz z nią Czechami, ustanawiając prawa dla kraju. Nad rzeką Wełtawą Libusza nakazała też odnaleźć człowieka ciosającego próg domu i w tym miejscu wybudować gród nazywany od progu Pragą.

Żyjący w XVI wieku czeski kronikarz Václav Hájek z Libočan obliczył obranie przez Czechów Libuszy na sędziego w 710 roku, w 715 roku na księcia, a jej zgon na 735 rok.

Postać Libuszy w późniejszych wiekach stała się symbolem czeskiej świadomości narodowej. Niektórzy uczeni, tacy jak Gelazy Dobner, odrzucając historyczność Kroka uznawali jednocześnie historyczność Libuszy. Bedřich Smetana skomponował w latach 1871–1872 operę Libusza (Libuše).

Podanie o księżnej Libuszy i Przemysle Oraczu zamieścił na początku XII wieku w swojej kronice Kosmas z Pragi. Według niego, ludzie byli niezadowoleni z rządów księżnej i domagali się księcia. Libusza w proroczym natchnieniu wskazała na swojego małżonka oracza ze wsi Stadice nad rzeką Biliną. Posłańcy księżnej mieli rozpoznać wybrańca po dwóch różnych maści wołów i przekazać mu wolę władczyni oraz uroczystą szatę.

Po wysłuchaniu poselstwa Przemysł odesłał woły „tam skąd przyszły” i wetknął w ziemię kawałek leszczyny, którą je poganiał. Ta natychmiast wypuściła trzy pędy i zakwitła. Następnie ugościł wysłańców ubogą wie-

czerzą (splęśniałym chlebem i kawałkiem sera). Podczas posiłku dwa pędy leszczyny zwiędły, co Przemysł obwieścił jako wróżbę iż z liczego rodu jego następców zawsze tylko jeden będzie panem. Następnie udał się na dwór, gdzie poślubił Libuszę i objął władzę. W izbie księżnej nakazał powiesić noszone niegdyś przez siebie chodaki z łyka, na pamiątkę o zmienności losu dla potomnych.

Po śmierci Libuszy Przemysł miał także poskromić kobiety żyjące niezależnie w grodzie Děvin pod władzą Wlasty i oddał je pod władzę mężów.

Przemysł Oracz (*Přemysl Oráč*), legendarny książę czeski uważany jest za założyciela dynastii Przemyslidów.

Historyczność Przemysła, jak i jego siedmiu następców (Niezamysł, Mnata, Wojen, Unisław, Krzesomysł, Neklan, Gościwit), pozostaje dyskusyjna. Za pierwszego historycznego władcę z dynastii Przemyslidów uchodzi dopiero ósmy następca Przemysła – Borzywoj I, który panował w Czechach w latach 870-889.

Borzywoj I (*Bořivoj I*), według legendy potomek Przemysła Oracza i Libuszy, był synem Gościwita. Nie zachowały się informacje na temat rodzeństwa Borzywoja. Przypuszcza się, że jego siostrą mogła być czeska księżniczka identyfikowana z żoną Świętopełka I, księcia morawskiego.

Borzywoj I był pierwszym chrześcijańskim księciem Czechów. Ochrzczony został przez arcybiskupa Metodego na terenie Moraw, ale data chrztu nie jest pewna. Kosmas z Pragi podał rok 894, jednak jest to niemożliwe, gdyż Metody, który ochrzcił Borzywoja I, zmarł już w 885 roku. Przyjmuje się, że mógł to być rok 884.

Borzywoj powrócił do kraju w towarzystwie kapłana Kaika. Ufundował kościół św. Klemensa, zbudowany w Lewym Hradcu. Wezwanie tego kościoła (Cyryl i Metody odnaleźli na Krymie relikwie tego świętego), a także elementy architektoniczne (patrocinium) wskazują na wpływy morawskie. W tym kościele został osadzony kapłan Kaik.

W Czechach doszło do buntu przeciwko Borzywojowi I. Bunt ten był skierowany nie tylko przeciwko nowej wierze, ale i zależności księcia Borzywoja od Świętopełka, księcia morawskiego. Buntownicy ogłosili księciem Strojmira, który podobno przebywał na wygnaniu "u Niemców", podobno tak długo, że nawet zapomniał ojczystego języka. Przypuszcza się, że bunt Strojmira był inspirowany przez bawarskie kręgi kościelno-polityczne, które uważały Czechy za swoją strefę wpływów i rywalizowały z państwem morawskim. Po powrocie do Czech Borzywoj pełnił funkcję "namiestnika" z ramienia potężnego, morawskiego sąsiada. Borzywojowi udało się stłumić bunt; przypuszczalnie stało się to z pomocą Świętopełka I, księcia morawskiego. Po zwycięstwie w wojnie domowej Borzywoj I zbudował drugą świątynię na ziemiach czeskich - był nią kościół Najświętszej Marii Panny w Pradze. Najpóźniej w 875 roku Borzywoj poślubił Ludmiłę Czeską i z tego małżeństwa pochodziło dwóch synów: Spitygniew I i Wratysław I.

Borzywoj I zmarł w 891 roku, wieku 36 lat.

Po śmierci Borzywoja I księciem Czechów został **Spitygniew I**.

To Spitygniew I w 895 roku oddał się pod opiekę wschodniofrankijskiego króla Arnulfa z Karyntii i w ten sposób Czechy znalazły się w obrębie diecezji ratybońskiej.

To dlatego tzw. tradycja "bawarska", która znalazła odbicie w Żywocie świętego Wacława zwanym „Crescente fide” oraz w „Żywocie świętego Wacława” autorstwa Gumpolda z Mantui, ignorując chrzest Borzywoja, twierdzi że pierwszym chrześcijańskim księciem Czechów był Spitygniew I, syn Borzywoja I.

Za panowania Spitygniewa I na ziemiach czeskich miała miejsce dalsza chrystianizacja, zapoczątkowana już za panowania jego ojca. Spitygniew zmarł bezpotomnie w roku 915.

Wówczas księciem czeskim został kolejny władca z dynastii Przemyślidów, także syn Borzywoja i Ludmiły, młodszy brat Spitygniewa - **Wratysław I**. W konsekwencji hołdu lennego jaki złożył wcześniej jego zmarły brat królowi Arnulfowi z Karyntii, terytoria wokół Pragi znajdowały się pod wpływem Państwa wschodniofrankijskiego. W 915 roku książę Wratysław zaofiarował węgierskim najeźdźcom swobodny przejazd i wsparł ich kampanię

przeciwko saskiemu księciu Henrykowi I Ptasznikowi, jednak to zagrożenie węgierskie było największym problemem podczas jego panowania.

Przypisuje się mu ufundowanie około roku 916 bazyliki Świętego Jerzego na Zamku Praskim, w której został pochowany. Według niektórych historyków, był również założycielem Wrocławia.

W 906 lub 907 roku, wbrew woli swej matki, gorliwej chrześcijanki – Ludmiły Czeskiej (wdowie po pierwszym chrześcijańskim władcy Czech – Borzywoju), Wratysław I pojął za żonę pogańską księżniczkę stodorańską Drahomirę. Stodorańskie to średniowieczne plemię słowiańskie, zamieszkujące wtedy dorzecze dolnej Spawy i Haweli. Z małżeństwa Wratysława z Drahomirą pochodziło aż siedmioro dzieci: Waclaw I Święty, Bolesław I Srogi, Spitygniew (który zmarł młodo) oraz cztery córki. Jedną z tych córek była prawdopodobnie

Strzeżysława - matka świętego Wojciecha.

Kronikarz Simon Kézai w „Gesta Hungarorum” podaje, że Wratysław I zginął 13 lutego 921 roku w walce w czasie najazdu Węgrów na Czechy i Morawy. Po jego śmierci rozgorzał spór o władzę pomiędzy jego matką Ludmiłą i żoną Drahomirą.

Wratysław I zmarł gdy jego najstarszy syn, **Waclaw I** miał trzynaście lat. Jeszcze przed śmiercią Wratysław przekazał swej matce, Ludmile, wychowanie obu synów w wierze chrześcijańskiej oraz władzę w państwie do czasu pełnoletności starszego.

Upokorzona Drahomira pragnęła zemsty. Odebrano jej władzę i synów, więc swą nienawiść skierowała na teściową - Ludmiłę, przyszlą świętą. Wbrew woli Wratysława, ale zgodnie ze średniowiecznymi zasadami, zaraz po śmierci księcia Wratysława, Drahomira przejęła władzę w imieniu nieletniego Waclawa. Wspierał ją młodszy syn, Bolesław, który już wcześniej powrócił do niej, opierając się próbom zaszczepienia mu religii chrześcijańskiej przez babkę Ludmiłę. Waclaw w tym czasie nadal wychowywany był przez babkę Ludmiłę (późniejszą świętą).

Wraz z Drahomirą i Bolesławem do głosu doszło stronnictwo wrogie niemieckim wpływom, które narastały wraz z rozwojem chrześcijaństwa oraz wspierające tradycje przedchrześcijańskie. Drahomirze udało się przejąć ster rządów. Rozpoczęła je od prześladowania kapłanów i niszczenia kościołów. Doszło do czeskiej rebelii pogańskiej. Proces powrotu Czech do pogaństwa wydawał się być nieunikniony. Zgodnie z czeską tradycją historiograficzną to właśnie z inicjatywy Drahomiry rozpoczęto niszczenie kościołów oraz prześladowania duchowieństwa chrześcijańskiego.

Ofiarą przewrotu religijnego padła między innymi także matka Wratysława I – święta Ludmiła, która według tradycji zanotowanej w *Żywocie św. Ludmiły* i w *Kronice Kosmasa*, została uduszona 15 września 921 roku na zamku w Tetinie przez ludzi nasłanych przez synową. Według tych zapisów Drahomira nasłała na nią morderców, którzy udusili babkę Waclawa, w momencie, gdy ta modliła się u stóp ołtarza w kaplicy na zamku Tetin.

Świadkiem tego zdarzenia był Waclaw (późniejszy święty), który gdy tylko przejął władzę pochował swą babkę w kościele katedralnym św. Wita w Pradze, a jej grób w szybkim czasie wsławiony został licznymi cudami.

Pogańska rebelia doprowadziła ostatecznie do interwencji władców niemieckich zaniepokojonych o swoje wpływy. Sprzyjającemu chrześcijaństwu Waclawowi przybył z odsieczą Arnulf, książę Bawarii oraz król Henryk I Ptasznik. Dzięki interwencji tego ostatniego Drahomira

ostatecznie została zmuszona oddać władzę prawowitemu następcy tronu – 13-letniemu wówczas Wacławowi.

Wielu ludzi na dworze razila jego nadzwyczajna pobożność i miłosierdzie. Niektórzy z książąt mówili z przekąsem: "Co my z nim zrobimy; ten, który miał być władcą, został wypaczony przez księży i zachowuje się jak mnich".

Tymczasem szybko okazało się, że Wacław nie był malowanym władcą i w 924 roku przejął ster rządów twardą ręką. Z wielkim zapałem przystąpił do odbudowy państwa, zniósł uciążliwe prawa nałożone na lud czeski przez pogańską księżną, przystąpił do odbudowy zniszczonych przez pogańską rewoltę kościołów. Dla relikwii świętego Wita, które otrzymał z rąk cesarza Henryka I wznosił w Pradze wspaniałą Katedrę, która do dziś należy do najpiękniejszych w Europie budząc zachwyt turystów.

Wygnał z kraju Drahomirę i Bolesława i rozpoczął proces ugruntowania chrystianizacji Czech. Zaczął odbudowywać zniszczone kościoły i przywracać służbę kościelną. To wtedy wzniesiono przedromańską rotundę, której pozostałości znajdują się obecnie pod katedrą św. Wita na Hradczanach w Pradze.

Z postacią świętego Wacława związanych jest wiele legend. W czasie gdy prowadzono wiele wojen wychwalano męstwo świętego monarchy na bitewnych polach. Do czasu jednej z bitew Wacław otoczony został wojskiem aniołów, co w oddziałach wroga spowodowało popłoch i paniczną ucieczkę. Innym

niezwykłym zdarzeniem był pojedynek świętego Wacława z księciem Radziśławem. Nie chcąc z nim wojny książę Czech zdecydował, aby spór pomiędzy nimi rozstrzygnął pojedynek. W chwili gdy pojedynek miał się rozpocząć Radziśław ujrzał jak anioł podaje św. Wacławowi włócznię do walki, co wprawiło Radziśława w takie przerażenie, że ukląkł przed Wacławem i poprosił o pokój.

Czas rządów św. Wacława to okres silnej chrystianizacji wciąż na wpół pogańskiej Bohemii. Święty monarcha sprowadzał do kraju kapłanów, aby umacniali lud w wierze. Sam starał się być dla poddanych jak ojciec i własnym życiem dawać świadectwo świętej wierze katolickiej. W łacińskiej legendzie o św. Wacławie czytamy, że potrafił on godzić ascezę z powinnościami władcy; "pod spodem nosił szorstką włosienicę, z wierzchu jednak ubrany był w królewskie szaty, zaś drużynę swą nie tylko najlepszą zbroją, ale i wytwornym odzieniem ozdabiał". We wszystkich przekazach o św. Wacławie występują opisy jego niezwyklej hojności i miłości poddanych. Większość własnych dochodów monarcha przekazywał ubogim, a gdy zabrakło mu gotówki nocą zanosił poddanym drewno z królewskich zapasów. Nocami często wymykał się z zamkowych komnat i udawał się boso do kościoła, gdzie spędzał czas na wielogodzinnych modlitwach. Wartym podkreślenia jest fakt, że król

samodzielnie uprawiał pszenicę i winorośl, z których później wyrabiano hostie i wino mszalne. Każdego dnia wysłuchiwał kilku mszy świętych w kaplicy zamkowej.

Działalność Wacława przyczyniła się do umocnienia wpływów chrześcijaństwa w państwie czeskim ale taka polityka skutkowała też zależnością Czech wobec Cesarstwa Niemieckiego, a to było sprzeczne z interesami części czeskiej elity, która popierała młodszego brata Wacława, Bolesława. Wciąż żyła jego diaboliczna matka Drahomira i nienawidzący go brat Bolesław - rządni władzy i zemsty na wielkim monarsze.

Rozprzestrzenianie się wiary chrześcijańskiej napotykało silny opór sił pogańskich. Dlatego rządy świętego króla nie potrwały zbyt długo.

Słabość okazywana względem Niemiec doprowadziła ostatecznie do zawiązania spisku, na którego czele stanął młodszy brat Wacława – Bolesław, zwany Okrutnym lub Srogim.

Według tradycji hagiograficznej Bolesław, pod pretekstem udziału w konsekracji miejscowej świątyni, zaprosił Wacława do Starej Boleslavi. Jak głosi jedno z podań, właśnie tam 28

września 929 roku, w kościele w Starej Boleslavi, Wacław został zamordowany przez Bolesława i jego rycerzy.

Inny przekaz mówi, że Bolesław zaprosił Wacława na uroczystości świętych Kosmy i Damiana do Starej Boleslavi. Monarcha nosząc w sercu chęć pojednania z bratem i matką nie spodziewał się podstępu. W czasie spotkania wywiązała się kłótnia pomiędzy braćmi, Bolesław uderzył brata mieczem, ale Wacławowi udało się zbiec z zamku. Pragnął skryć się w kościele świętych Kosmy i Damiana, położonym w niedalekiej odległości od zamku, ale zanim tam dobiegł zabiło go trzech rycerzy Bolesława. Gdy monarcha był już u wrót kościoła niegodziwy kapłan zamknął je przed nim i

tam władcę kołatającego do drzwi zamkniętej świątyni zamordowali cięciami miecza goniący go rycerze Bolesława. Scenę tę przedstawiono na drugim z prezentowanych powyżej znaczków pocztowych wydrukowanych w Czechosłowacji 14 maja 1929 roku. Znaczki upamiętniają okrągłą rocznicę 1000-lecia ubiegłego od czasu śmierci świętego Wacława.

Bratobójca przeszedł do historii jako Bolesław I Okrutny. Bolesław miał córkę; była nią Dobrawa, żona polskiego księcia Mieszka I.

Śmierć Wacława nie zahamowała jednak dalszego procesu chrystianizacji kraju, który przede wszystkim odbywał się dalej siłami duchowieństwa niemieckiego, a z czasem także coraz liczniejszego kleru czeskiego. Wkrótce potem Wacław został uznany za świętego jako męczennik.

Ciało świętego księcia pochowano pośpiesznie wewnątrz kościoła, ale już wkrótce na miejscu zbrodni i na grobie Wacława zaczęły dźiać się dziwne, niewytłumaczalne po ludzku zjawiska. Przez pierwsze trzy dni krew męczennika nie chciała wsiąkać w ziemię, nie można było jej także zetrzeć z murów świątyni. Bratobójca Bolesław w pośpiechu odjechał do Pragi, by tam dokonać kolejnych egzekucji na sprzymierzeńcach Wacława, a ich dzieci utopić w Wełtawie. Kult świętego władcy rósł jednak w takim tempie, że w

niecałe trzy lata później, 4 marca 939 roku, Bolesław I kazał otworzyć grób swego brata. I wtedy wyszło na jaw, że jego ciało, z wyjątkiem niezagojonej rany, zadanej bratobójczą ręką, jest prawie nienaruszone. Jeszcze tej samej nocy ciało Wacława przeniesione zostało potajemnie ze Starej Boleslavi do kościoła św. Wita w Pradze, co wedle ówczesnych zwyczajów było równoznaczne z aktem kanonizacyjnym.

Kult panującego w X wieku "władcy na koniu i w rycerskiej zbroi" natychmiast rozprzestrzenił się na całą chrześcijańską Europę.

O świętym Waławie mówią utwory hagiograficzne m.in. *Druhá staroslověnská legenda o sv. Václavu (Kniha o rodu a utrpení svatého Václava)*.

Według autora tej legendy Waław został „zmuszony obcować z kobietą i spłodził z nią syna o imieniu Zbrasław”. Prawdopodobnie był on dzieckiem nieślubnym. Żona Waława była mu ponoć niewierną i zdradzała go z jego własnym sługą. Waław podobno przyłapał ich na gorącym uczynku. Nie kazał ich jednak stracić, lecz wybaczył wiarołomstwo i nawet szlachetnie sam udzielił im ślubu. A syn, Zbrasław, po zabójstwie ojca prawdopodobnie znalazł azyl polityczny w księstwie Stodoran.

W ikonografii Waław I Święty jest przedstawiany z następującymi atrybutami: sztylet – narzędzie jego śmierci, anioł podający mu włócznię i trumna niesiona przez anioły.

W 1436 roku święty Waław został przez biskupa krakowskiego kardynała Zbigniewa Oleśnickiego ustanowiony jednym z czterech głównych patronów Królestwa Polskiego.

Na znaczkach pokazanych obok święty Waław przedstawiony jest wraz z cesarzem Karolem IV, który przed nim klęczy. Znaczki wydrukowano w Czechosłowacji 7 kwietnia 1948 roku, z okazji 600 rocznicy powstania Uniwersytetu Praskiego (Uniwersytetu Karola).

Czeski książę z dynastii Przemyślidów, uważany jest za męczennika i świętego Kościoła katolickiego i Cerkwi prawosławnej.

Współcześnie święty Waław jest patronem Czech i Pragi. Także w Polsce wiele starych kościołów ma za patrona tego świętego, m.in. krakowska katedra wawelska (śś. Stanisława i Waława) oraz kościół św. Waława w Radomiu. Posąg świętego Waława znajduje się na słynnym moście gotyckim w Kłodzku.

Według legend święty Waław śpi ze swoimi rycerzami na górze Blaník (to właściwie dwa skalne szczyty Velký Blaník -638 m n.p.m. i Malý Blaník -564 m n.p.m.). Góra ta występuje w wielu legendach i tekstach literackich, m.in. w *Blanických rycerzích* Aloisa Jiráska. Według legend góra jest miejscem snu świętego Waława i jego rycerzy, którzy przyjdą na pomoc narodowi czeskiemu w jego najtrudniejszych chwilach.

Powrotu do pogaństwa już nie mogło być. Nawet **Bolesław I Srogi** jako pokutę za bratobójstwo postanowił przeznaczyć swojego syna Strachkwasa Chrystiana (urodzonego w dniu śmierci Waława) do życia zakonnego.

Po objęciu władzy Bolesław odmówił płacenia trybutu Rzeszy, w wyniku czego doszło do kilkunastoletniej wojny z Ottonem I Wielkim, królem Niemiec. Ostatecznie jednak w 950 roku Bolesław został pokonany i odnowiono zależność od Niemiec. W 955 roku Bolesław I wspierał wojska niemieckie w bitwie z Węgrami nad rzeką Lech (10 sierpnia) oraz w bitwie z Obodrytami i Lucicami nad Rzeknicą (16 października).

Prowadząc umiejętną politykę Bolesław I zapewnił sobie praktycznie wyłączne panowanie na terenie Kotliny Czeskiej. Utrzymało się tam tylko jedno lokalne małe państwo rządzone przez Sławnikowiców.

Na terenach swojej domeny Bolesław zakładał grody, w których mianował swoich kasztelanów i osadzał wojskowe załogi. Wśród tych grodów były m.in. Litomierzyce, Mielnik, Boleslav, Kouřim, Doudleby, Práchen i Pilzno. Stworzenie organizacji grodowej pozwalało na regularny pobór podatków.

Rządy Bolesława I rozpościerały się nawet poza środkowe Czechy. Państwo Przemyślidów za panowania Bolesława obejmowało Śląsk i część Małopolski. Po klęsce Węgrów nad rzeką Lech w 955 roku do państwa czeskiego włączono także Morawy. Z księciem Polan Bolesław I Srogi zawarł porozumienie utwierdzone w 965 roku, kiedy to córka czeskiego księcia – Dobrawa – została wydana za polskiego władcę. We wrześniu 967 roku Bolesław wysłał zięciowi na pomoc oddziały, które pomogły Mieszkowi I w odniesieniu zwycięstwa nad Wollanami i Wichmanem.

Bolesław I rozpoczął w Rzymie starania o utworzenie biskupstwa praskiego. Podczas jego rządów został założony pierwszy klasztor w Czechach. Był to żeński, benedyktyński klasztor św. Jerzego na praskim zamku. Pierwszą ksienią została inna córka Bolesława – Mlada.

W ten sposób zakończyły się legendarne dzieje Czech, wszystkie dalsze wydarzenia historyczne są już udokumentowane, w bardziej lub mniej wiarygodny sposób.

Boguszów-Gorce, czerwiec 2024